

MECLİSİN AÇILMA SÜRECİNDE MUSTAFA KEMAL PAŞA (NUH) İLE ÇANAKKALE MEVKİ MÜSTAHKEM KUMANDANI MİRALAY ŞEVKET GALATALI (İSA) ARASINDA YAPILAN GİZLİ YAZIŞMA ÖRNEKLERİ*

Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan Kılınc

Ufuk Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü
ORCID: 0000-0003-2603-0817

Öz

Millî Mücadele döneminde Mondros'la başlayan işgallere karşı çıkan Mustafa Kemal Paşa ve Temsil Heyeti üyeleri direnişe geçme kararı almış ve bu hareketin başarıya ulaşabilmesi için en büyük görevi Türk Subayları üstlenmiştir. "Galatalı" lakabıyla tanınan, İstanbul Boğaz'ından sorumlu Çanakkale Mevki Müstahkem Kumandanı Miralay Şevket Bey'de bu subaylar arasındadır. Şevket Bey cephedeki başarılarının yanı sıra siyasi bağlantıların kurulması hususunda Millî Mücadele dönemi kahramanları arasında yerini almıştır. Ayrıca yabancı istihbarat örgütleri tarafından faaliyetleri yakından takip edilen "Karakol Cemiyeti" kurucuları arasındadır. Karakol Cemiyeti'nin diğer kurucularından Kara Vasıf Bey ile yürüttüğü örgüt liderliği ile Millî Mücadele döneminde özellikle İstanbul Hükümeti ve Sivas karargâhı arasında istihbaratın sağlanmasında kilit isim olmuştur. Bu çalışmada meclisin açılmasına kadar geçen sürede Şevket Bey ve Mustafa Kemal Paşa arasında yapılan gizli görüşmeler arşiv belgeleri ışığında ele alınmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Mustafa Kemal Paşa (Nuh), Miralay Şevket (Galatalı) Bey, Karakol cemiyeti, Kara Vasıf Bey, Meclis-i Mebusan

Examples of Confidential Correspondence Between Mustafa Kemal Pasha (Nuh) and the Commander of the Çanakkale Area Fortified Commander Miralay Şevket Galatalı (Isa) During the Opening Process of the Assembly

Abstract

Mustafa Kemal Pasha and the members of the Representative Committee, who opposed the invasions that started with Mondros during the National Struggle, decided to resist, and the Turkish officers undertook the biggest task for this operation to be successful. Among these officers is Miralay Şevket Bey, the Fortified Commander of the Çanakkale Location, who is known by the nickname "Galatalı" and is responsible for the Bosphorus. In addition to his achievements at the front, Şevket Bey took his place among the heroes of the National Struggle period in terms of establishing political connections. He is also among the founders of the "Karakol Cemiyeti", whose activities are closely followed by foreign intelligence agencies. With the leadership of the organization he led with Kara Vasıf Bey, one of the other founders of the Karakol Society, he became a key figure in the provision of intelligence, especially between the Istanbul Government and the Sivas headquarters during the National Struggle. In this study, the secret meetings between Şevket Bey and Mustafa Kemal Pasha during the period until the opening of the parliament were tried to be discussed in the light of archive documents.

Keywords: Colonel Şevket (Galatalı), Karakol cemiyeti, Mustafa Kemal Pasha (Nuh), Kara Vasıf, Meclis-i Mebusan

* Makale geliş tarihi: 15.11.2021
Makale kabul tarihi: 20.06.2022
Erken görünüm tarihi: 29.06.2022

Meclisin Açılma Sürecinde Mustafa Kemal Paşa (Nuh) ile Çanakkale Mevki Müstahkem Kumandanı Miralay Şevket Galatalı (İsa) Arasında Yapılan Gizli Yazışma Örnekleri

Giriş

Dünya Harbinin başlamasından sonra Osmanlı Devleti önce İtilaf Devletleri yanında savaşa girmeye çalışmış olsa da beklediği karşılığı görememiş ve Almanya'nın ısrarı sonucunda Almanya'nın yanında savaşa girmeye karar vermiştir (Sarıçelik, 2007:174). Aynı süreçte Bulgaristan, Sırbistan'ın Balkanlarda gerçekleştirdiği siyasi faaliyetlerinden rahatsızlık duyduğu için daha önce Balkan Savaşlarında kaybettiği toprakları geri almaya çalışmış ve I. Dünya Savaşı'nda İttifak Devletleri tarafında yer almayı tercih etmiştir. Nitekim savaşın İttifak Devletleri aleyhine sonuçlanmaya başlamasıyla yenilen devletler şartları oldukça ağır antlaşmalar imzalayarak savaşı bitirmek zorunda kalmıştır. Bulgaristan'ın imzaladığı Selanik Antlaşması da bunlar arasındadır. Bu antlaşma ile Bulgarlar, yenilgiyi kabul etmiş ve oldukça ağır şartları olan bir antlaşmayı kabul etmek zorunda kalmıştır. Aslında bu antlaşma aynı zamanda Osmanlı Devleti ile İtilaf Devletleri arasında imzalanacak olan Mondros Mütarekesi'nin de ön hazırlığı olmuştur denilebilir (Aslanyürek, 2019:17). Böylece 1918 yılı Eylül ayı sonlarına doğru Osmanlı ordusunun İngilizler karşısında yenilerek geri çekilmeye başlamasıyla da Mondros Mütarekesi'nin imzalanması kaçınılmaz hale gelmiştir Dahası bu tarihlerde ateşkes anlaşmasının bir an evvel imzalanması için yapılan baskılar ve resmi devlet erkânının izlediği politika Mondros Mütarekesi'nin imzalanma sürecini hızlandırmıştır (Türkmen, 2000:615- 616). Rauf Orbay başkanlığındaki bir heyetle İstanbul Hükümeti üyeleri tarafından 30 Ekim 1918'de Limni Adası'nın Mondros Limanı'nda imzalanan sözde ateşkesle Osmanlı Devleti yok sayılmış ve bu şartlara dayandırılarak İtilaf Devletleri tarafından ağır bir işgal süreci başlatılmıştır (Kılavuz, 2012:62).

İşgallerin başlaması üzerine Mustafa Kemal Paşa ve kurmayları Samsun'dan Anadolu'ya geçme kararı almış böylece Türk Millî Mücadele süreci başlamıştır. Öncelikle Havza'ya gelmesi ardından Amasya'da Millî Mücadele'nin amacının belirlenmesi ve Erzurum Kongresi ile Sivas Kongresi'ne

giden sürecin hızlanması ile artık Millî Mücadele tarihinde bir dönüm noktasına girilmiştir. Zira zorlu geçen bu hazırlık sürecinden sonra Sivas Kongresi toplanmış ve Temsil Heyeti oluşturularak tüm komuta yetkisi bu heyete verilmiştir. Sonrasında Temsil Heyeti'nin emri ile İstanbul Hükümetiyle tüm irtibat kesilmiş ve tek vücut olarak hareket edilmeye başlanmıştır (Çakmak, 2017:353). Temsil Heyeti milli teşkilatlanma çalışmalarının yanı sıra ilk olarak, padişah iradesiyle kapatılan meclisin tekrar açılması için çalışmalarını hızlandırmıştır. Zira bu zorlu süreçte daha öncede belirttiğimiz üzere, Mustafa Kemal Paşa ve Temsil Heyeti'ni işgalciler kadar İstanbul Hükümeti ve manda himaye taraftarları uğraştırmıştır. Tam anlamıyla bir kaos ortamının yaşandığı günlerde meclisin açılması pek de kolay olmayacaktır. Manda ve himaye taraftarlarının tam tersine Temsil Heyeti ise bölgesel kurtuluş çareleri yerine tam bağımsızlık fikrindedir. Bunun için de önce sıkı bir teşkilatlanma gerekmektedir sonra sırada seçimler ve meclisin açılması vardır. Bu nedenle bu süreçte Temsil Heyeti yetki ve sorumluluk alanını çok geniş tutarak geçici bir hükümet gibi çalışmaya başlamıştır (Nutuk, 2016:77). Bu plan çerçevesinde Mustafa Kemal Paşa ve Temsil Heyeti Sivas Kongresi'nden hemen sonra yani Osmanlı'da seçim kararının alınmasından çok önce tüm vilayet ve sancak merkezlerine yolladıkları telgraf ve şifrelerle önce durum yoklaması yapmıştır (Güneş, 2017:11-12).

Mustafa Kemal Paşa sancak ve vilayet merkezlerinde bulunan Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerine yolladığı şifreler ile öncelikle kendilerini destekleyecek sadık kişilerin belirlenmesini istemiştir. Bu bağlamda özellikle Sivas Kongresi'nde alınan kararların uygulanabilmesi ve seçimlerde başarıya ulaşılması için bu merkezlerin sıkı çalışması gerekmektedir. Aynı şekilde Mustafa Kemal Paşa'nın yakın çevresinde bulunan subaylara da büyük görevler düşmektedir. Bu hususta Miralay Şevket Bey'de başta gelen isimler arasındadır. Şevket Bey milli teşkilatlanmanın güçlendirilmeye çalışıldığı bu zorlu süreçte hem istihbaratın sağlanması hem de elde edilen gizli bilgilerin Sivas'a ulaştırılmasında önemli görevler yerine getirmiştir. Bunları yaparken çoğu zaman gizli şifreler kullanmıştır. Kendisi aynı zamanda Karakol Cemiyeti¹ kurucuları arasında yer alan önemli isimlerden birisidir. Bu gizli örgüt adına önemli faaliyetlerde bulunmuş ve Mustafa Kemal Paşa'ya oldukça önemli bilgilerin aktarılmasında önemli rol oynamıştır (Akal, 2018:199).

1 Ayrıntılı bilgi için bkz. Karakol Cemiyeti ve kullanılan kod adları üzerine Emel Akal tarafından kaleme alınmış olan “*Millî Mücadelenin Başlangıcında Mustafa Kemal, İttihat Terakki ve Bolşevizm*” ayrıntılı bilgi aktarmaktadır.

1. Galatalı Şevket Bey ve Karakol Cemiyeti

Mondros Mütarekesi'nden sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti yöneticileri yurt dışına çıkmak zorunda kalmıştır. Bunun üzerine Kara Kemal Bey tarafından "Beşler Grubu" kurulmuştur. Teşkilatın amacı öncelikle İttihat ve Terakki Cemiyeti'ni devam ettirmektir. Bunun yanı sıra Mondros Mütarekesi maddelerine göre Anadolu'yu işgal etmeye kalkışacak güçlere karşı, teşkilata üye ordu komutanı ve heyetler ile iş birliği yaparak işgaller konusunda mukabele yapmaktır. Bu teşkilatın kuruluşundan Enver, Cemal ve Talat Paşaların haberi yoktur ve daha sonra Kara Kemal Bey tarafından Emin Ali Bey'e anlatılmıştır. Nitekim grubun fazla tutulmamasından sonra Kara Kemal Bey yeni faaliyetler içine girmiş ve İstanbul'da gizli bir İttihat ve Terakki Cemiyeti Merkezi kurmak için Ali İhsan (Ali Gür) ile görüşmüştür. Böylece kurulan grup yani İttihatçılar kendisini Millî Mücadele içerisinde bulmuş ve Miralay Şevket Bey, Dr. Esat Paşa, Kara Kemal, Mustafa Kemal Paşa ve Kara Vasıf etrafında toplanmaya başlamıştır. Nihayetinde faaliyetlerin giderek artmasıyla birlikte teşkilat büyümüş ve Karakol Cemiyeti İstanbul'da kurulmuştur (Gürbüz,1987:3-4;Aslan,2004:30). Karakol Cemiyeti Millî Mücadele döneminde gerçekleştirdiği başarılı faaliyetler neticesinde Ali Fuat (Cebesoy) Paşa, Fethi (Okyar) Bey, Rauf (Orbay) Bey gibi Mustafa Kemal Paşa'nın en yakınında bulunan insanlar tarafından övgüyle bahsedilen bir örgüt halini almıştır (Akal, 2018:178). Kuruluş tarihi tam olarak belli olmasa da örgütün 1918 yılının son aylarında kurulduğu tahmin edilmektedir (Tevetoğlu, 1988: 3-4).

Nitekim arşiv kayıtlarına bakıldığında zaman da Sivas karargâhı ile Anadolu'da birçok bölgenin iletişimini sağlayan Miralay Şevket Bey'in bu örgüte üye olduğu hatta kurucuları arasında yer aldığı açıkça görülmektedir. Özellikle Meclis-i Mebusan seçimi² hazırlıkları için yapılan gizli yazışmalarda oldukça aktiftir. Bu süreçte Sivas'ta bulunan Temsil Heyeti'nin ve başta seçim bölgeleri olmak üzere Müdafaa-i Hukuk merkezleri arasında yapılan yazışmalarda istihbaratı sağlarken "İsa" takma adını kullandığı görülmektedir (ATAŞE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206co; ATAŞE Arşv, ATAZB Kol, K:23, G:46, B:46dn). Tıpkı Şevket Bey gibi Mustafa Kemal Paşa'da bu

2 Ayrıntılı bilgi için bkz. Taner Bilgin'in *Son Osmanlı Mebusan Meclisi Seçimleri ve İzmit Mebusları*, Halim Demiryürek'in *Kütahya Sancağında 1919 Osmanlı Meclis-i Mebusan Seçimleri*; Osmanlı Devleti'nde yapılan seçimler konusunda hazırlanmış değerli çalışmalardır. Osmanlı'da yapılan son seçimler ve seçim sürecinde yaşananlar hakkında önemli bilgiler aktarmaktadırlar.

yazışmalarda “Nuh” kod adını kullanarak kimliğini gizlemeyi tercih etmiştir (Akal, 2018:199).³

2. Gizli Yazışma Örnekleri

Mustafa Kemal Paşa ve Miralay Şevket Bey arasında yapılan yazışmalarda bu kod adları açıkça görülmektedir. Bu yazışmaların Miralay Şevket Bey tarafından acil şifreler olarak 3. Kolordu Komutanlığına “Nuh Beye ve Bekir Sami Bey’e” notlarıyla gönderildiği görülmektedir (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206an; ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206al; ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ap; ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ar; ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bk; ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bm; ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bj). Belgelerde ayrıca Miralay Şevket Bey’in Temsil Heyeti tarafından verilen tüm görevleri en iyi şekilde yerine getirebilmek için çalıştığı da gözlerden kaçmamıştır. Bu yazışmalardan birçoğunun milli teşkilatlanmanın hızlanması ve Müdafaa-i Hukuk merkezlerinin faaliyetlerinin artması ile alakalı olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra belgelerden bazıları da meclisin açılması için seçilecek mebus adaylarının belirlenmesi konusunda yapılan gizli görüşmelere ait şifrelerdir (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bu).

Elimizde bulunan belgeler arasında göze çarpan önemli bir hususta bazı şifrelerde hem Mustafa Kemal Paşa hem de Karakol Cemiyeti’ne özel bilgilerin bulunmasıdır. Belge örneklerine gelince ilk belgemiz 14 Eylül 1919 tarihli iki şifreden oluşmaktadır. Şifrelerde Mustafa Kemal Paşa ve Miralay Şevket Bey’in hem seçimlerde aday gösterilecek isimler üzerine konuştukları hem de Karakol Cemiyeti kurucularından Kara Vasıf Bey hakkında bilgi alışverişinde buldukları görülmektedir. Şevket Bey ilk telgrafında “Şurâ-yı devlet mülkiye dâ’iresi re’isi Mehmed Celal Bey gibi kıymetli zevâtı mutlaka yerleştirmeye himmet buyurunuz diyorlar bunlar ‘aklı ve başka tedbirlerinden istifade olunacak ma’rûfunuz erbâb-ı zekâdandır. Diğer esâmi hakkında bir mutâla’aya veya istifsârınız var ise seri’an iş’âr buyrulmasını ricâ ediyorlar himmetimizde bu ricâ ve mutâla’aya iştirâk ediyoruz.” diye söze başlamış sonrasında “Üçüncü kolordu vâsıtasıyla Salim Bey’e hitâben yazdığımız son üç şifrenin henüz cevâbını alamadık sür’at-i iş’ârı.” ve “Salim mümessil olarak buraya geliyormuş. Doğrudur. Hürmet-i ihtirâm eylerim. Esâmi bugünkü tarihiyle zeyl olan şifreyedir.” şeklinde telgrafını bitirmiştir (ATASE Arşv, ATAZB Kol,

3 Mustafa Kemal Paşa ve Karakol Cemiyeti üyelerinin kullandığı kod adları hakkında Aslıhan Kılınc Tarafından kaleme alınmış “Osmanlı İstihbaratı Karakol Cemiyeti’nde Kod Adı Kullanımına Örnekler: Nuh/Mustafa Kemal Paşa, Musa/ Ali Fuat Cebesoy, İsa/ Miralay Şevket Bey, Cengiz/Kara Vasıf” isimli çalışmaya bakınız.

K:20, G:206, B:206ao). Miralay Şevket Bey'in bu telgrafına Mustafa Kemal Paşa ise şöyle cevap vermiştir:

“Dersââdette Yanya altında Çanakkale Mevki-i Müstahkem Kumandanı Şevket Bey,

- 1- *Eşrâf-ı hânedândanîcâb edenlerin resim ve tercüme-i hâlleri tedârik ve taraf-ı âlinize irsâl edilecektir.*
- 2- *Meb'ûs olmaları şâyân-ı arzu olan zevâtın az çok münâsebeti oldukları yerlerden namzedliklerini vaz etmeleri münâsib olur.*

- 3- *Vasıf Bey'e hitâben gelen telgrafnamelerde yazılan cevapları şimdiye kadar almış olacağınızı ümid ederiz. Kendisi bizimle birlikte ve Amasya'dadır. İhtimal Salih Paşa ile birlikte İstanbul'a gelecektir.*

Hürmetle... Mustafa Kemal, Kara Kuvvetleri Kumandanı” (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206aq).

Aynı tarihe ait başka bir şifre de “Nuh Beye ve Bekir Sami Beye verilecektir” notuyla başlamıştır. Belgenin içeriğinde yine seçimler ve milli gayeye uygun mebus adaylarının belirlenmesi ile alakalı bilgiler bulunduğu görülmektedir:

“3.K. Kumandanlığına

- 1- *Anadolu'da hizmet gören eşrâf ve hanedândan bazılarının İstanbul'daki gazetelerde resimleri çıkarılmak ve terceme-i hâlleri yazılmak suretiyle 'izzet-i nefslerinin okşanılması muvâfık görülmektedir. Sizce de muvâfık ise icâb edenlerin resimleriyle tercüme-i hallerini göndermeniz mercûdur.*
- 2- *Refik, İsmail Bey arkadaşımız tasvibinize 'arz edilmek üzere zîrdeki meb'ûs namzedleri esâmisini verdi bunların içinden bir kısmı meb'ûsluğa namzed olup kendileri intihâblarını te'min için uğraşacaklarsa da yine himmete muhtâcdırlar. Bir kısmının meb'ûs olması kendilerinin adeta ifâ-yı vazife husûsunda rızâlarına bile pek ehemmiyet verilmeksizin meb'ûs yaptırılmasını icâb ettirir. Sivas, Ankara, Eskişehir, Canik ve emsâli civâr mahallerin yerli namzedlerden artub taşan mevki'ler kalırsa bunlara bi'l-farz İstanbul posta müdir-i sâbıkı Ali Rıza ve posta ve telgrafme'mûru Hamdi Beyler ve Hoca Fatih Efendi ve evkâf müze müdir-i sâbıkı Hakkı Bey Mimar Kemaleddin Bey Doktor Mazhar Osman Bey Mimar Davud Bey Doktor Adnan Bey müderris İsmail Hakkı Bey Mütâreke komisyon a'zâ-yı sâbıkasından Edib Bey Aynizâde Hasan Tahsin Bey Şurâ-yı devlet mülkiye dâ'iresi re'isi Mehmed Celal Bey gibi kıymetli zevâtı mutlaka yerleştirmeye himmet buyurunuz diyorlar bunlar 'akl ve tedbirlerinden istifâde olunacak (şifre-ma'rûfunuz erbâb-ı zekâdandır) Diğer esâmi*

hakkında bir mutâla'a veya istifsârınız var ise seri'an iş'âr buyrulmasını ricâ ediyorlar himmetimizde bu ricâ ve mutâla'aya iştirâk ediyoruz.

- 3- Üçüncü kolordu vâsıtasıyla Salim Bey'e hitâben yazdığımız son üç şifrenin henüz cevâbını alamadık sür'at-i iş'ârı.
- 4- Salim mümessil olarak buraya geliyormuş. Doğrudur. Hürmet-i ihtirâm eylerim.
- 5- Esâmi bugünkü tarihiyle zeyl olan şifreyedir.

Çanakkale mevki' müstahkem kumandanı Şevket, 18-10-35 (imza)"

ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ar).

1919 yılının sonlarına doğru 28 Eylül tarihine ait başka bir belge yine “Çanakkale mevki'-i müstahkem Kumandanı Miralay Şevket imzasını taşımaktadır.” Sivas 3. Kolordu Komutanlığına gönderilmiş olan bu belgede 14 Eylül 1919 tarihine ait belgelerde adı geçen Sivas komutanlarından Salim Bey'in Miralay Şevket Bey'in yanına intikal ettiği ayrıca Konya ve Antalya'dan bazı isimlerin de seçimlerde aday olmak istediği, bildirilmiştir (“Tasvirici Velid Bey Antalya'dan veya Konya'dan meb'ûs olmak istiyor. Bi'l-vâsıta hey'etimize mürâca'at etti. Muvâfık ise yardım edilmesinin icâb edenlere emr buyrulmasını”). Telgrafın devamında ise bu isimlerden Velid Bey'in adaylığını koymaması istenmiş, İzmit'ten namzetliğini açıklayan bazı isimler verilmiş ve sonunda “Yazıldı Hasan Notuyla” telgraf bitirilmiştir (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bi).

Belgeler arasında en dikkat çekenler şüphesiz Mustafa Kemal Paşa'nın bizzat cevapladığı, “Gâyet 'aceledir... Nuh Beye” notuyla yazılmış olanlarıdır. 12 Kasım 1919 tarihli bir şifrede Miralay Şevket Bey “İsa” kod adı ile “Nuh Bey'e” Vasıf Bey'in İstanbul'daki teşkilatı bıraktığından bahsetmiştir. Telgrafın sonunda “Dikkat, İsa, Çanakkale mevki' müstahkem Kumandanı Şevket” notu bulunmaktadır (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ck). Bununla birlikte arşiv kayıtlarda genel itibarı ile seçimler ve Meclis-i Mebusan ile alakalı şifreler göze çarpsa da yazışmalarda en dikkat çeken nokta bu görüşmelerin Karakol Cemiyeti kurucuları arasında yapılmış olmalarıdır. Mustafa Kemal Paşa her ne kadar Karakol Cemiyeti üyesi olduğunu kabul etmemiş olsa da yazışmalarda Kara Vasıf ve Galatalı Şevket Bey'le iş birliği içerisinde olması ve şifrelerde eski İttihatçı subaylardan ve adaylıklarından bahsedilmesi örgütle herhangi bir çatışma içinde olmadığını göstermektedir.

Miralay Şevket Bey'in Mustafa Kemal Paşa'ya 2 Ekim 1919 tarihinde yazdığı şifre buna bir örnektir. Şifrede aralarında *Esad, Reşid, Sadi, Hami, Halide Edib, Kazım Efendi, Doktor İrfan* gibi isimlerin geçtiği bir liste verilmiş ve bu isimlerden İttihat ve Terakki üyesi olanların seçimlerde Temsil Heyeti adına aday

gösterilmeyeceği belirtilmiştir.⁴ Buna mukabil 1919 seçim sonuçları ise bunun tam tersini göstermektedir. Zira seçim sürecinde İttihatçıların seçimlere katılamayacağı bilhassa vurgulanmış olsa da 1919 seçimleri genel anlamda, yurt içinde ve dışında yapılan haberlerde “İttihatçıların Büyük Zaferi” başlığı altında dünya kamuoyuna duyurulmuştur. Dünya basınında önemli bir yeri olan “Times Gazetesi”nde çıkan haberler de buna örnektir (Karaca, 2004:308). Dahası Kara Vasıf Bey ve Ali Çetinkaya gibi eski İttihatçıların da Sivas ve Afyon gibi kritik yerlerden Temsil Heyeti adına aday gösterildiği ve mebus olarak seçildiği görülmektedir⁵. Yine Çanakkale Cephesi komutanlarından Behiç (Erkin) Bey’in Şevket Bey adına Mustafa Kemal Paşa’ya gönderdiği başka bir şifre de yer alan “*Vasıf Beyin tensibiyle İstanbul’dan meb’ûs olmaları bizce de arzû ediliyor bi’t-tabi’ kendileri de kabûl edecek ve hüsn-i te’sir hâsıl edecektir efendim.*” sözleri Kara Vasıf’ın Temsil Heyeti tarafından İstanbul’dan aday gösterilmek istendiğini açıkça ortaya koymaktadır (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cm). Buda açıkça İttihatçılığın ve İttihatçıların 1919 seçimlerinde ne derece etkili olduğunun kanıtıdır. Kasım ayının başlarında Miralay Şevket Bey tarafından yazılmış başka bir şifrede Karakol Cemiyeti üst düzey yöneticilerinden iki önemli isim Kara Vasıf, Hüsrev Gere de ile Fahreddin Hayri Bey isminde bir mebus adayı hakkında görüşüldüğü görülmektedir⁶. Nitekim bu belge de hem eski İttihatçıların hem de Karakol kurucularının isminin geçtiği önemli bir şifredir.

3 Kasım 1919 tarihli bir şifrede Miralay Şevket Bey ve Mustafa Kemal Paşa arasında mebus adayları hakkında bili alışverişi yapıldığı görülürken telgrafın sonunda yer alan ve Miralay Şevket Bey’e ait “*Hiçbir sûretle intihâbâta müdâhale etmeyeceğinize dâ’ir hükümete söz verdik.*” notu İstanbul Hükümeti ile Temsil Heyeti arasındaki başka bir meseleye dikkat çekmektedir. Zira Dahiliye Nezareti seçim sürecinde eski İttihatçıların temsil Heyeti adına seçilmesinden açıkça endişe duymaktadır. Gerek eski İttihatçıları gerekse Müdafaa-i Hukuk merkezlerinden aday gösterilenler İstanbul Hükümeti’nin seçilmesini kati suretle istemediği kişilerdir. Bu nedenle Miralay Şevket Bey telgrafında Mustafa Kemal Paşa’ya bu konu hakkında aslında nazik bir uyarıda bulunmuş ya da hatırlatma niteliğinde bilgi vermiştir denilebilir.⁷

4 ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bj; ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:23, G:46, B:46do.

5 ATASE Arşivi İstiklal Harbi Kataloğu, K:19, G:177, B:177.

6 ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206br.

7 ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bk; ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bp; ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bs.

Bu konu ile alakalı 9 Kasım 1919 tarihli başka bir şifrede ise 3. Kolordu Erkân-ı Harbiye Re'isi Ahmed Zeki tarafından yazılmış bir not bulunmaktadır. Ahmet Zeki Bey telgrafında “*Şifre-i fermân-nâme muhtevi alındı. Daha evvel kendiliğinden mürâca'atı üzerine Brusa'da Bekir Sami Bey Efendiyi ziyâret etmesi tarafımdan telgrafla bildirilmişdi ma'lûm-ı 'âlileri olduğu üzre hey'et-i Temsiliye intihâbâta müdâhale etmiyor. Herşey yapacak tavsiye ile 'ibârettir. Bu da Bekir Sami Bey'e yazılmışdır 'arz-ı hürmet Hüsrev.*” notuyla bir nevi Miralay Şevket Bey'e Temsil Heyeti adına merak buyurmamasını bildirmiştir.⁸

Belgelerden de anlaşılacağı üzere İttihatçılar, Karakolcular ve Temsil Heyeti arasında bağlar tam anlamıyla kopmamıştır. Zira Galatalı Şevket'in de cemiyetin kurucuları arasında bulunduğu göz önüne alınırsa Mustafa Kemal Paşa'nın da bu gizli örgütün çalışmalarına destek verdiği açıktır. 10 Ağustos 1919 tarihli bir arşiv kaydına göre İngilizlerin Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey hakkında yakalama kararı vermesi de bu konu ile alakalı gözükmelektir. Bu gizli belge Ali Fuat Paşa'nın Mustafa Kemal Paşa'ya gönderdiği gizli bir şifredir. Belgede Ali Fuat Paşa tarafından Mustafa Kemal Paşa'ya *Nuh Bey'in* tutuklanması hatta öldürülmesi için Ankara'ya birilerinin gönderildiği bildirilmektedir.⁹ Aslında Mustafa Kemal Paşa'nın tehdit edildiğini bildiren tek şifre bu değildir¹⁰. Çünkü Millî Mücadele döneminde önemli faaliyetlerde bulunan ve Galatalı Şevket Bey'in de üyesi olduğu Karakol Cemiyeti, İngiliz istihbarat servisi “*Intelligence*” gibi tüm dünyada faaliyetleri takip edilen, bilinen önemli bir örgüttür. Daha sonra örgütün Meclis-i Mebusanın İngilizler tarafından işgal edildiği dönemde dağılmasıyla Kara Vasıf Bey ve Galatalı Şevket Bey tutuklanarak sürgüne gönderilmiştir.¹¹ Görüldüğü üzere burada Kara Vasıf ve Şevket Bey'in bu örgütün üyesi ve bir İttihatçı olmasından dolayı tutuklandığı açıktır.

Miralay Şevket Bey'den Mustafa Kemal Paşa'ya gönderilen İttihatçılar ve seçimler ile alakalı başka şifre örnekleri de vardır. Şevket Bey'in 1919 yılı Kasım ayı içerisinde “*Pek acildir*” notuyla gönderdiği belgelerden birisi de 20. Kolordu kumandanı Ali Fuat Paşa'nın babası Fazıl Paşa'nın Ankara'dan mebus adaylığını koyduğuna dair belgedir. Şevket Bey belgenin devamında ise aralarında Karakolcu Hüsrev Gerede'nin de bulunduğu bazı eski İttihat ve Terakki Cemiyeti üyelerinin Manisa, Edirne, Bursa, Eskişehir ve Bolu sancaklarından adaylıklarını koyduklarını bildirmektedir. Telgrafın devamında ise Milli Kongre'de alınan

8 ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bq.

9 TİTE, Arşv. K:300, G:39, B:39001.

10 TİTE, Arşv. K:300, G:22, B:22001.

11 Mesut Aydın, Millî Mücadele Dönemi'nde TBMM Hükümeti Tarafından İstanbul'da Kurulan Gizli Gruplar ve Faaliyetleri, İstanbul 1992, s.24.

kararlar doğrultusunda hareket edildiğini, bu hususta Avrupa ülkelerine de telgraflar çekildiğini belirtmiş ve telgrafını şu notla sonlandırmıştır:

*“Bi-taraf ihrâmsız ve sâlim bir siyâset-i ma’kûleyi hemen bâriz bir şekilde temsil etmezsek başımıza gelecek helâkınızın ve âherin düçâr olacağı musibetler yanında hiç kalacağı ma’lûm-ı devletleridir ‘arz ve hürmet eyeriz. Cengiz, İsa... Çanakkale mevki’-i Müstahkem K(umandanı) Şevket”.*¹²

1919 Kasım ayına ait bazı belgelerde Miralay Şevket Bey’in İstanbul Hükümeti ile Mustafa Kemal Paşa cephesi arasında bazı dengeleri korumaya çalıştığı da görülmektedir. Nitekim bu dönemde İstanbul ile tüm iletişimini kesen Temsil Heyeti ve Müdafaa-i Hukuk merkezleri¹³ aynı zamanda İstanbul Hükümetinin de çekindiği taraftır. Özellikle seçimlerde Temsil Heyeti adına aday gösterilenlerin seçilmesi mecliste üstünlüğün, yönetimin kaybedilmesi demektir.

Miralay Şevket Bey’in Sivas’a gönderdiği şifreler arasında dikkat çeken bir isim daha vardır. Bu isim tüm fikirlerinde bağımsızlık ve demokrasi taraftarı olan ve Mustafa Kemal Paşa’nın tarihsel bilgisine ayrıca güvendiğini belirttiği Yusuf Akçura’dır. Yusuf Akçura özellikle Türk Ocaklarında yürüttüğü faaliyetleri açısından Millî Mücadele dönemi için oldukça önemli bir isimdir (Kat,2010:591). *“Pangaltı, 3. Kolordu Komutanlığı, Nuh Bey’e”* notuyla başlayan belgede Miralay Şevket Bey Sivas’a Millî Türk Fırkasının namzet listesini göndermiştir. Listede Yusuf Akçura’nın da ismi vardır ve kendisi İstanbul’dan Milli Türk Fırkası adına aday gösterilmiştir. Nitekim telgrafın devamında ise Akçura’nın seçim sonucu hakkında bilgi verilmemiştir.¹⁴

Miralay Şevket Bey’e ait şifrelerden biri de 1918 yılında *İleri Gazetesi’ni* çıkaran ve İttihat ve Terakki Cemiyeti’ne en muhalif fırka olan Hürriyet ve İtilaf Fırkası’nı tenkit eden yazılar neşreden Celal Nuri Bey hakkında bir şifredir. Celal Nuri Bey soyadı kanunundan sonra gazetesinin ismini alarak Celal Nuri İleri olarak hayatına devam etmiştir (Duymaz, 1993:243). Belge yine mebus adaylığı ile alakalıdır. Miralay Şevket Bey Mustafa Kemal Paşa’ya Celal Nuri İleri hakkında başlarda mebus olmak istemediğinden ama Gelibolu halkı tarafından aday gösterilince kabul etmek zorunda kaldığından bahsetmektedir.¹⁵ 8 Kasım 1919 tarihli bu telgrafa Mustafa Kemal Paşa 11 Kasım 1919 tarihinde verdiği cevapta Celal Nuri Bey’in mebus olarak seçilmemesinden duyduğu üzüntüyü

12 ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bv.

13 TİTE Arşv, K:308, G:15, B:15-1.

14 ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cd.

15 ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cg.

bildirmiş ancak bunda Celal Nuri Bey'in İngilizlere karşı tutumunun da etkili olduğundan bahsetmiştir:

“Der-Sa'âdet Çanakkale mevki'-i müstahkem kumandanı miralay Şevket Bey Efendi

Celal Nuri Beyin meb'ûs olmasını biz de çok istiyorduk. Hatta kendisinin istifsârı üzerine Çanakkaleden namzedliğini koymasını tercih eylesinden ahâlinin mürâca'atına müstenid olan bu teşebbüsün muvaffakiyetini de mukakkak 'ad eyliyor idi. İş'ârât-ı (?) nazar-ı defteri celb eyledi. Biz öyle hükm ediyoruz. Biz mumâ-ileyhin bu son günlerde gazetesinde 'alenen İngiliz taraftarlığı, muhibliği, meslek ittihâz eylemiş olması bu sûretle halkın emniyet ve (?) 'inâyet etmesine sebep olacakdır. Ma'-hazâ keyfiyeti ehemmiyet-i mahsûsa ile ayrıca mahallinden isti'lâm eyledik efendim. Hey'et-i Temsiliye nâmına Mustafa Kemal 3. K. Kumandanı. (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ci.).

Son olarak belgeler arasında önemli bir konuya daha dikkat çekildiği görülmektedir. Özellikle Temsil Heyeti için Meclis-i Mebusan seçimlerinin yapıldığı o dönem meclisin açılması kadar önemli olan başka bir mesele vardır. O da meclisin açılacağı yer konusudur. İstanbul mu yoksa Ankara mı daha uygundur. Bu konu hakkında yapılan görüşmelerden birisi de Millî Mücadele'nin kadın kahramanlarından olan Halide Edip Adıvar hanımefendi hakkındadır. Telgrafta Miralay Şevket Bey'e, Halide Edip hanımefendinin de diğer birçok Temsil Heyeti üyesi gibi meclisin İstanbul'da açılmasına karşı olduğu ancak onun bu çabalarına rağmen meclisin İstanbul'da açılmasının neredeyse kesinleştiği bildirilmektedir (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:23, G:46, B:46cx.). Görüldüğü üzere Miralay Şevket Bey her türlü konuda Sivas karargahına bilgi aktarımında önemli rol oynamıştır. Yine belgeler arasında oldukça dikkat çeken bir belge “Türkiye” kelimesinin kullanıldığı bir şifredir. Belgede Anadolu yerine açıkça Türkiye kelimesi kullanılmıştır. Ayrıca şifrenin sonunda Miralay Şevket Bey “Sabık Çanakkale Mevki Müstahkem Kumandanı Şevket” notunu düşmüştür. Buda Şevket Bey'in bu şifreyi yazdığı tarihte yeni bir görevde olduğunu göstermektedir:

“Karşı mes'ûl olmak şartıyla Türkiye'ye yalnız gelebilirler. Amerika kendisi gelmese ve cemiyet-i akvâm teşekkül etmese bile Türkiye için teşekkül edecek cemiyet-i akvâma dâhil olur. Ve Türkiye'de iktisâdi vicdanî hürriyetin tessisi için kuvvetli davranır. Böyle bir beyanname neşrinde faide farz-ı muhal olarak temin edilmese bile zarar da yoktur. Tamamiyet ve bir tek nüfuza zaten taraftarsınız. Diğer istinâd edemediğimiz noktalar esasen bunlardır. Bunun karşısında Avrupa'nın

herhangi bir kararı taksimden başka bir şey olamaz. Amiral'in aynen naklettiğim fikri şayet kabul edilecek olursa beyannamenin içine konup ve ... noktada bize aid mühim bir noktanın başında zikri iyi olur zannındayım. Türkler mukadderatlarını bizzât taayyün edebilecekleri meâlindeki cümleyi olduğu gibi almak beyannameye daha fazla kuvvet verebilir. Bu adamlar ve milletler yalan söylemekle beraber hiç olmazsa lehimizde olan beyannâmelerine kendilerine tekrardan ısrar etsen belki o kadar kolay dönemezler. İsa. Sabık Çanakkale Mevki Müstahkem Kumandanı Şevket.” (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:23, G:46, B:46czb).

Son arşiv belgelerimizden birisi de yine 11 Kasım 1919 tarihine ait mebus adaları ile alakalı bir şifre örneğidir:

1. *Nuh Beye, Bahriye mütekâ'idi iken (?) Karahisarında üserâya fenâ mu'âmele eden ve Ermeni kilisesinde murahhaslığı her günâ çatan Cafer Fevzi Bey Gümüştâneneden namzedlik vaz' eylemesi fenâ te'sir yapıyor.*
2. *Adnan Bey belki İstanbul'dan kazanmamız bunun ve Rauf Ahmed Beyin mutlaka meb'ûs olması taht-ı emniyyet olduğundan çâresinin bulunması lâzımdır.*
3. *Kütahya ve Eskişehir havâlisinde kuvâ-yı millîye nâmına işkence ile para topluyorlarmış ve hatta Tahşakda'li hastaneye gönderüb ayağını ve elini kestirmekte imişler inanmak kâbil değilse de 'arz ediyoruz.*
4. *Çerkes Sulu Mahmud Paşa birâderi Ahmed Paşa'nın Lazistan'dan meb'ûs olmasını çok ricâ ediyoruz.*
5. *Eskişehir'den sâbık Maliye Nâzırı Abdurrahman Efendinin Tatar Muhâcirleri tarafından meb'ûsluğu te'min olacağı söyleniyor bunun ve bunun gibiler yerine Yusuf Akçura ve Rauf Ahmed Beyin meb'ûs olması muvâfık olacaktır kezâ Kütahya'dan üç meb'ûs için elli namzed varmış buradan da Ferid Beyin kazanması te'min buyrulması.*
6. *Reşad Hikmet beyin kanserden kurtulamayacaktır. Cengiz, İsa, Çanakkale Mevki'-i Müstahkem Kumandanı Miralay Şevket, İntihâbât, Müzâkere (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cl.).*

Belgeler arasında 12. Kolordu kumandanı Fahreddin Altay tarafından Sivas'a Mustafa Kemal Paşa'ya gönderilmiş bir telgrafta bulunmaktadır. Fahrettin Altay telgrafında Galatalı Şevket Bey hakkında bir soru bulunmaktadır:

“Sivas'da 3.K(olordu) Erkân-ı Harbiye riyâsetine Hey'et-i temsiliye riyâsetine

Konya'nın bazı kazâlarında müntehib-i sâni intihâbâtı bitti. Müdâfa'a-i hukûk cem'iyetleri ve sâ'ir harekât-ı millîye tarafına erleri intihâbât esnâsında Konya (H.N.C) katlarında kimlere ve ne tarzda mu'âvenet edilebileceğini soruyorlar müdâfa'a-i hukûk cem'iyeti (N.T.T.H.) merkezi hizmetkârınıza mürâca'at ediyor bu bâbda şifreli irâdelerine şiddetle intizârdayım İstanbul'dan Galatalı Şevket Bey Orhan Rifat Beyin intihâb edilmemesini haber göndermiş esbâbını sormakla beraber intihâb işindeki ta'limâtın münhasıran iş'ârına irâde buyrulmasını 'arz ederim 12.K(olordu) kumandanı Fahreddin. (ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:21, G:128, B:128aa.).

Belgelerden sonuncusu da 26 Kasım 1919 tarihinde Kastamonu Mıntıka Kumandanı Miralay Osman Bey tarafından Mustafa Kemal Paşa'ya gönderilen belgedir. Miralay Osman Bey belgede Miralay Şevket Bey hakkında Dahiliye Nezaretine şikâyette bulunulduğunu belirtmektedir:

*"Şevket Bey propaganda yapıyor diye dâhiliye nezâretine şikâyet etmişler Harbiye nâzırı tahkikât yapılmak üzere Şevket Beyin hemen Kastamonu'ya alınmasını emr vermişdir. Ve hükm-i emre tevfiik-i hareket ediyoruz."*¹⁶

Görülüşü üzere yapılan gizli görüşmelere ait belgelerde Temsil Heyeti'nden Mustafa Kemal Paşa'ya, Karakol Cemiyeti üyelerinden İstanbul Hükümeti'ne ait birçok belge örneği bulunmaktadır.

Sonuç

Bu çalışma süresince incelenmiş olan şifre telgraflar Millî Mücadele döneminde istihbarat olaylarını nasıl bir işleyiş içinde gerçekleştirdiğinin anlaşılması açısından oldukça önemli bilgiler aktarmıştır. Belgelerde geçen tüm bilgilerin olabildiğince nesnel biçimde ele alınması ve içeriklerinin doğrudan aktarılmaya çalışılması ise konu ile alakalı yapılacak yeni çalışmalara ışık tutması için önemlidir. Çalışmada yer alan belge örneklerinden bazıları ek olarak verilmiştir. Çalışmaya konu olan belgelerin içeriği Mondros Mütarekesi ile Osmanlı Devleti'nin topraklarının işgal edilmesi sonrasında Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğinde başlayan Millî Mücadele döneminde yapılan gizli yazışmalardır. Nitekim Millî Mücadele'nin kazanılması sömürülen diğer birçok ülkeye direnme konusunda örnek olmuş bir başarı olduğu için bu zaferin kazanılmasına giden süreçte yaşananların ortaya koyulması son derece önemlidir. Bu başarıda hiç şüphesiz en önemli pay Temsil Heyeti'ne inanarak bu mücadeleye katılan Türk halkındır. Bu zorlu süreçte Mustafa Kemal Paşa'nın

16 ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cr.

en yakınında bulunanlar arasında Çanakkale Mevki Müstahkem Kumandanı Miralay Şevket (Galatalı) Bey'de vardır. İncelediğimiz belgelerden anlaşılacağı üzere gerek cephe gerekse cephe arakasındaki başarıları ile bu büyük mücadelede Temsil Heyeti ve Mustafa Kemal Paşa'nın takdirini kazanmıştır. Dahası Miralay Şevket Bey Osmanlı istihbaratında oldukça önemli faaliyetleri olan Karakol Cemiyeti kurucularından olması hasebiyle de Türk istihbaratı için önemli bir isimdir. Kendisi Cumhuriyet'in kuruluşuna giden süreçte sayısız başarıya imza atmıştır. Özellikle meclisin açılmasına kadar geçen sancılı süreçte İstanbul Hükümeti ile dengelerin korunmasında üstlendiği görevle adından birçok kez söz ettirmiştir. Sadece kendi mıntıkasında bulunan bölgenin asayişini ile alakadar olmamış aynı zamanda Sivas ile birçok Müdafaa-i Hukuk merkezinin gizli şifre telgraflar ile haberleşmesini sağlamıştır. Tüm bunların yanı sıra İstanbul Hükümeti ve işgal güçlerinin Mustafa Kemal Paşa hakkında çıkardığı ölüm fermanı da dâhil olmak üzere birçok gizli bilginin ele geçirilmesinde etkin rol oynamıştır. Bu açıdan bakıldığında zaman Mustafa Kemal Paşa'nın hayatta kalmasında payı olan isimler arasındadır.

Çalışmada yer alan birçok belgeden de anlaşılacağı üzere aralarında Galatalı Şevket Bey'in de isminin geçtiği gizli yazışmaların çoğu Sivas karargâhı ve Karakol Cemiyeti üyeleri arasında yapılmıştır. Daha öncede belirttiğimiz üzere belgelerde Sivas Kongresi'nde alınan kararlardan Meclis-i Mebusanın açılmasına, seçim çalışmalarından Müdafaa-i Hukuk merkezleri ile görüşmelere kadar pek çok konuda bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Belgeler arasında en dikkat çekenler ise Mustafa Kemal Paşa hakkında yakalama ve ölüm emri verilen belgeleri konu alan şifrelerdir. Nuh Bey ve arkadaşları arasında yapılan görüşme kayıtlarını içeren belge örnekleri gerek dönemin askeri ve siyasi ilişkileri hakkında bilgi vermesi gerekse Karakol Cemiyeti gibi dünyada ve Osmanlı istihbaratında önemli bir yeri olan bu örgütün çalışmaları hakkında bazı noktaları aydınlatması açısından önemlidir. Aynı şekilde Yusuf Akçura ve Celal Nuri İleri gibi Mustafa Kemal Paşa'nın yakın arkadaşları hakkında verilen bilgilerde belgelerde geçen diğer önemli kayıtlar arasındadır.

Kaynakça

Arşiv Belgeleri

- ATASE Arşv ATAZB Kol K:20, G:206, B:206al.
- ATASE Arşv ATAZB Kol K:20, G:206, B:206an.
- ATASE Arşv ATAZB Kol K:20, G:206, B:206ap.
- ATASE Arşv ATAZB Kol K:20, G:206, B:206ar.
- ATASE Arşv ATAZB Kol K:20, G:206, B:206bj.

ATASE Arşv ATAZB Kol K:20, G:206, B:206ak.
ATASE Arşv ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206am.
ATASE Arşv ATAZB Kol K:20, G:206, B:206ao.
ATASE Arşv ATAZB Kol K:20, G:206, B:206aq.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ar.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ap.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bi.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bj.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bk.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bp.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bq.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206br.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bs.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bu.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bv.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cd.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cg.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ci.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ck.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cl.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cm.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206co.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cr.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206cz.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206dc.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:21, G:128, B:128aa.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:23, G:46, B:46cx.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:23, G:46, B:46czb.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:23, G:46, B:46dn.
ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:23, G:46, B:46do.
ATASE Arşivi İstiklal Harbi Kataloğu, K:19, G:177, B:177.
TİTE, Arşv. K:321, G:40, B:40001.
TİTE, Arşv. K:300, G:39, B:39001

Telif Eserler

- Akal, Emel (2018), *Millî Mücadelenin Başlangıcında Mustafa Kemal, İttihat Terakki ve Bolşevizm* (İstanbul: İletişim Yayınları)
- Aydın, Mesut (1992), *Millî Mücadele Dönemi'nde Tbm Hükümeti Tarafından İstanbul'da Kurulan Gizli Gruplar ve Faaliyetleri* (İstanbul: Boğaziçi Yayınları)
- Arslanyürek, Yaşar, (2019), "Bulgaristan Cephesi'ndeki Gelişmelerin Mondros'a Etkisi", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (1): 17-30.
- Aslan, Betül (2004), "Yeni Belgeler Işığında Karakol Cemiyeti, Uşak Kongresi ve Karakol Cemiyeti'nin Bolşeviklerle Yaptığı Anlaşma", *Atatürk Dergisi*, 4 (1) : 29-63.
- Bilgin, Taner (2015), "Son Osmanlı Mebusan Meclisi Seçimleri ve İzmit Mebusları", *Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu*, (2): 1115-1126.
- Çakmak, Zafer (2017), "Yunanistan'ın Batı Anadolu'yu İşgali Sırasında Osmanlı Rumlarını Silâh Altına Alması", *Belgi*, 13 (1):352-361.
- Duymaz, Recep (1993), "Celal Nuri İleri", *TDV Ansiklopedisi 7* (Ankara: TDV Yayınları): 242-245.
- Gazi Mustafa Kemal (1967), *Nutuk* (Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları).
- Güneş, İhsan (2017), *Atatürk Dönemi Türkiye'sinde Milletvekili Genel Seçimleri (1919- 1935)* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları).
- Gürbüz, Musa (1987), *Karakol Cemiyeti*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Hamzaj, İllir (2015), *Hacı Bektaş Velî Dergâhı'nın Son Postnişini: Salih Niyazi Dede Baba*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- İdikut, İhsan (1953), *Türk Lavrenleri* (İstanbul: Öztürk Matbaası).
- İlyas, Ahmet (2018), "Kemalizm'in İnşa Sürecinde Dinsel Temaların Kullanılması", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (59): 360-367.
- İlyas, Ahmet (2013), "Heyet-İ Temsiliye'nin Siyasal Yapılanması", *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (9):19-44.
- Karaca, Taha Niyazi (2004), *Meclis-İ Mebusan'dan Türkiye Büyük Millet Meclisine Geçiş Sürecinde Son Osmanlı Meclis-i Mebusan Seçimleri* (Ankara: Türk Tarih Kurumu).
- Kat, Gürhan (2010), *Cumhuriyet Döneminde Yusuf Akçura* (Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi).
- Kılavuz, Nuran (2012), "Mondros'tan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Açılışına Kadar Millî Mücadelenin Siyasal Gelişimi", *Ekev Akademi Dergisi*, 16(51): 61- 72.
- Kılıncı, Aslıhan (2021), "Osmanlı İstihbaratı Karakol Cemiyeti'nde Kod Adı Kullanımına Örnekler: Nuh/Mustafa Kemal Paşa, Musa/ Ali Fuat Cebesoy, İsa/Miralay Şevket Bey, Cengiz/Kara Vasıf", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 40 (70): 252-275.
- Sarıçelik, Kerim, (2007), "Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin İtilaf Devletleri'ne Karşı Anadolu'nun Akdeniz Kıyılarında Aldığı Bazı Tedbirler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (21):173-189.
- Tevetoğlu, Fethi, (1988), *Millî Mücadele Yıllarındaki Kuruluşlar* (Ankara Türk Tarih Kurumu).
- Türkmen, Zekeriya, (2000), "30 Ekim 1918 Tarihli Mondros Ateşkes Antlaşmasına Göre Türk Ordusunun Kuruluş ve Kadrosuna Bir Bakış", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 11 (11): 615-632.

Ekler

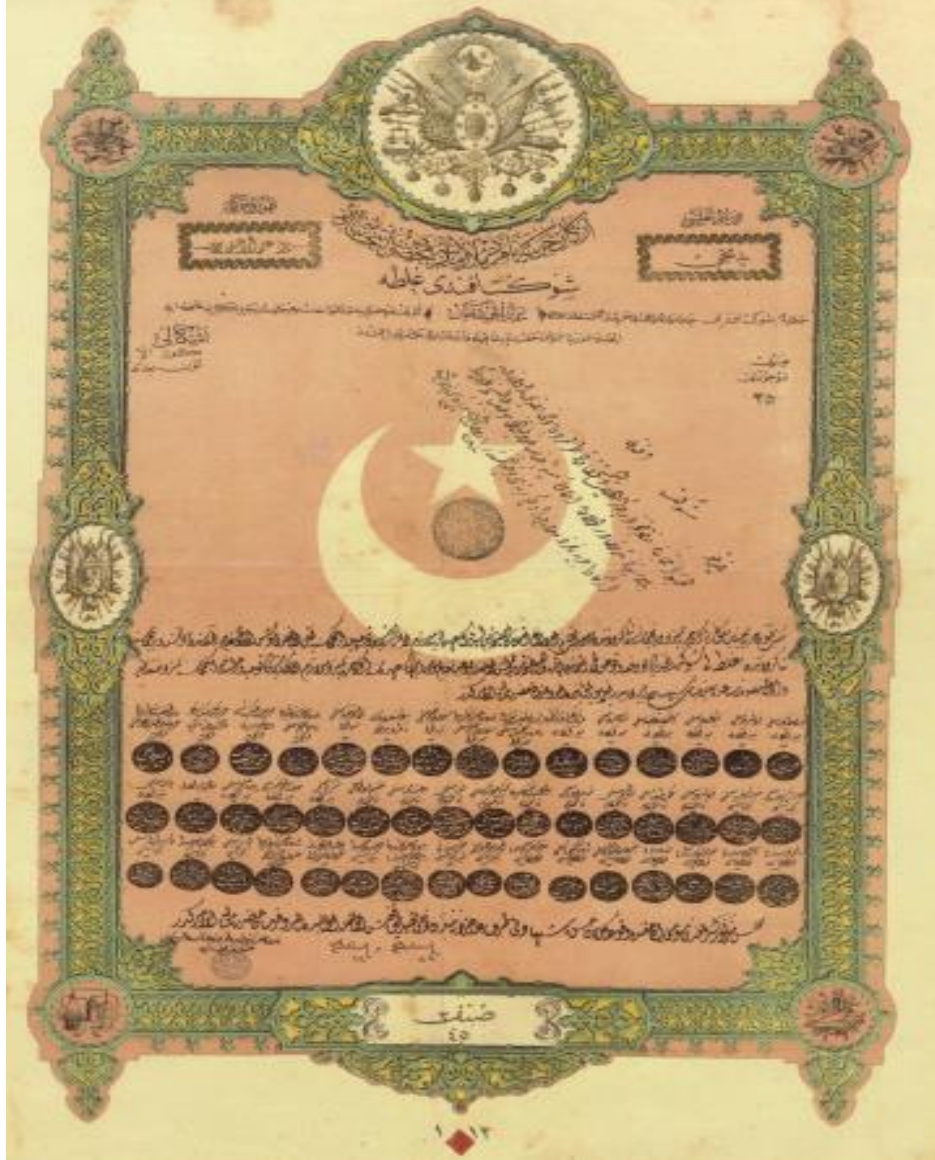
Merhum Galatalı Şevket'in tabutu eller üzerinde götürülüyor

Galatalı Şevket'in cenazesi kaldırıldı

Birinci Cihan Harbinin tanınmış kumandanlarından ve Kuva-yı Milliye kahramanlarından, albay Galatalı Şevket'in cenazesi, dün yapılan askeri merasimle kaldırılmıştır. Merhum, umumi harpte tümen kumandanlığı yapmış, büyük cesareti ve tarruz kabiliyeti ile şöhret bulmuştur. Harbin sonunda General-

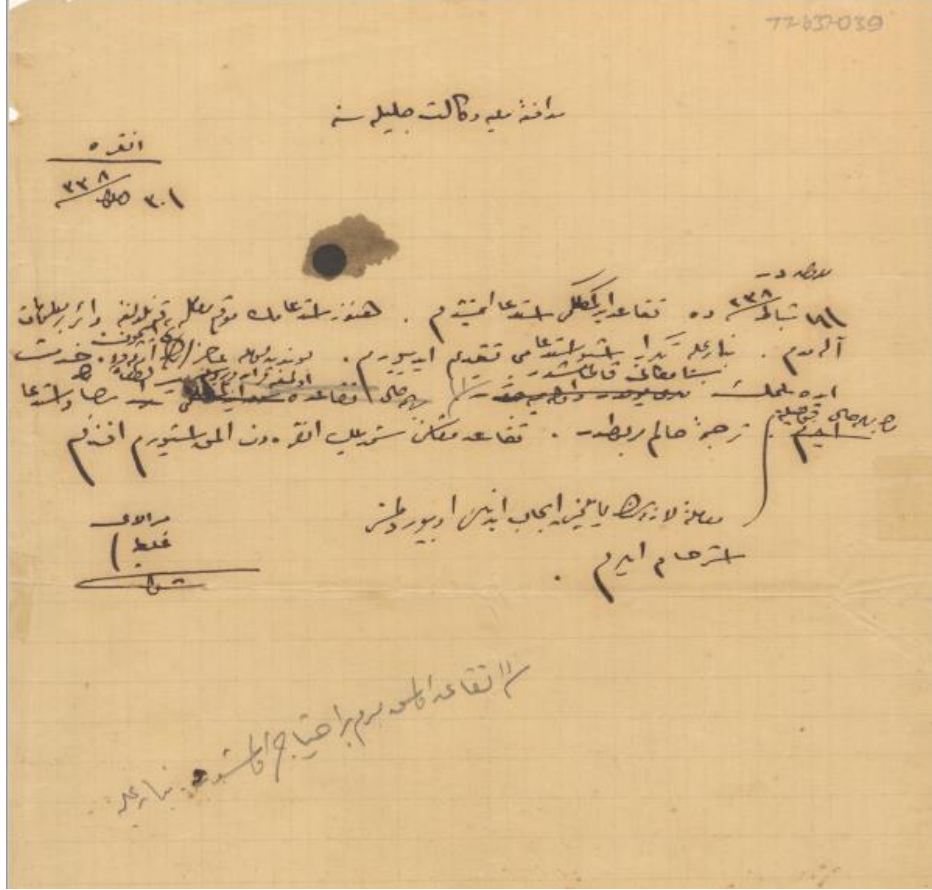
liğe terfi ettirilmiş, fakat terfiler umumi surette durdurulduğundan, son rütbesini taşıyamamıştır. Galatalı Şevket, rehber sıfatıyla Maltaya götürülmüş ve orada iki yıl kalmıştır. Dönüşte vatani vazifelerine devam etmiştir. Merhuma Tanrıdan rahmet kederli ailesine başsağlığı dileriz. 8-2956

Ek 1: Dönemin gazetelerinde yer alan Galatalı Şevket Bey'in Cenaze töreni, Marmara Üniversitesi Açık Erişim Sistemi, Taha Toros Arşivi, erişim: <https://core.ac.uk/download/pdf/38325473.pdf>

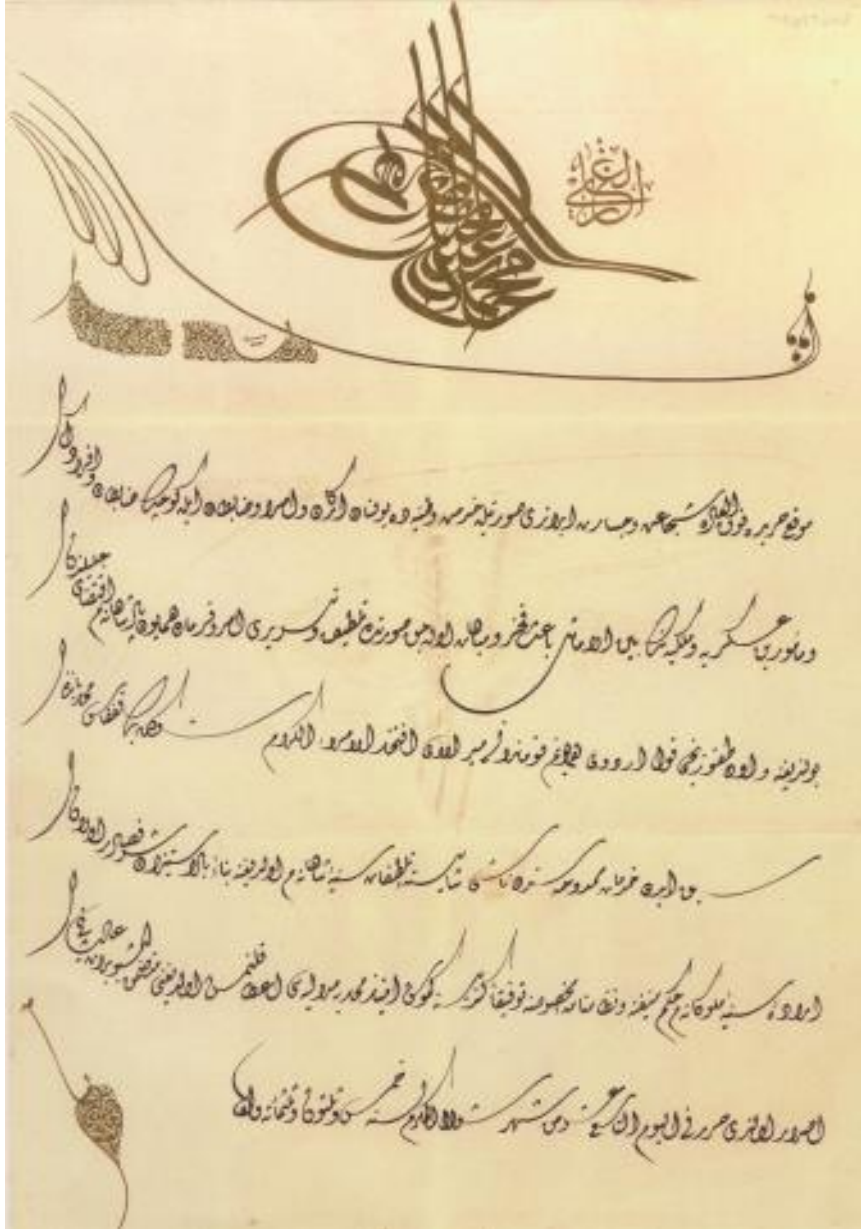

Ek 2: Galatalı Şevket Bey'e ait intihabname, Marmara Üniversitesi Açık Erişim Sistemi, Taha Toros Arşivi, erişim:18.09.2021

<http://openaccess.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/129045/001637053019.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

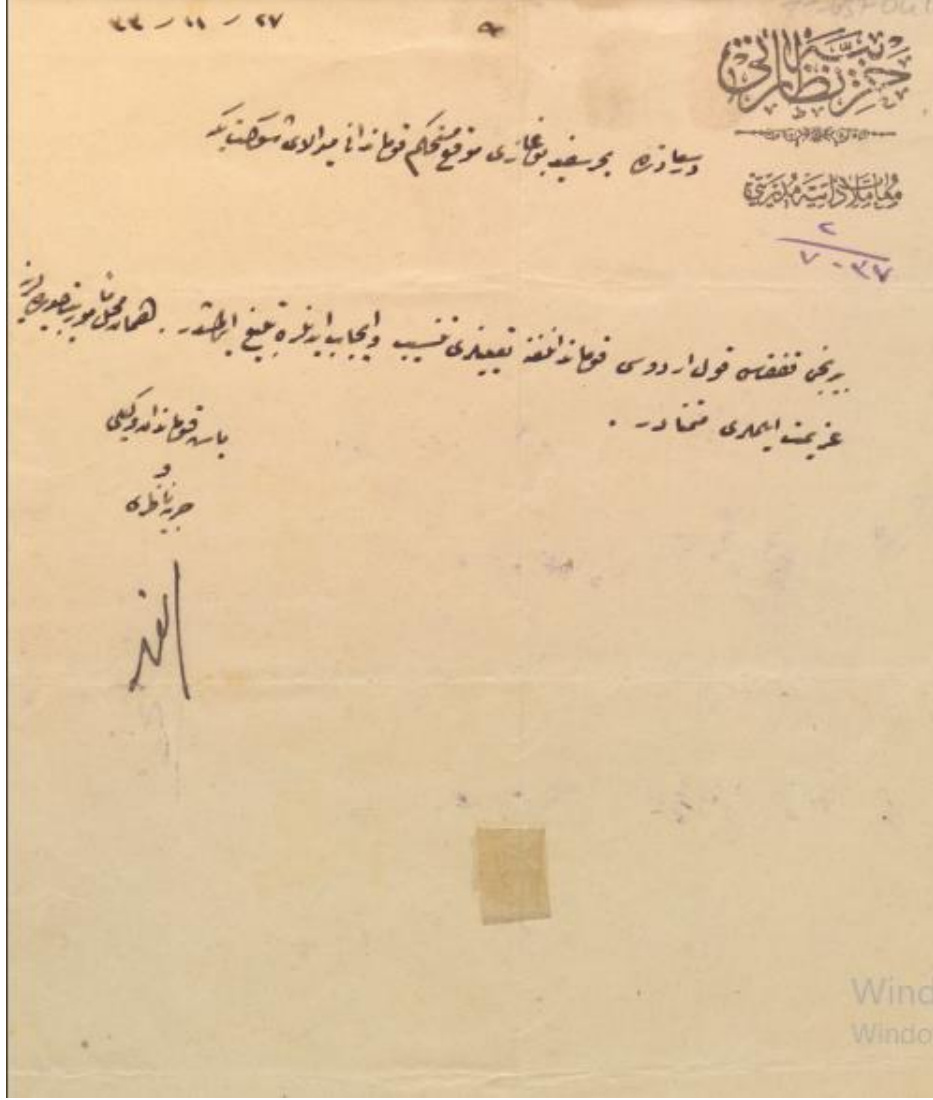

Ek 2: Miralay Şevket Galatalı tarafından Müdafaa-i Milliye Vekaleti Başkanlığı'na gönderilen yazı, Marmara Üniversitesi Açık Erişim Sistemi, Taha Toros Arşivi, erişim: 17.09.2021
<http://openaccess.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/130053/001637039019.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

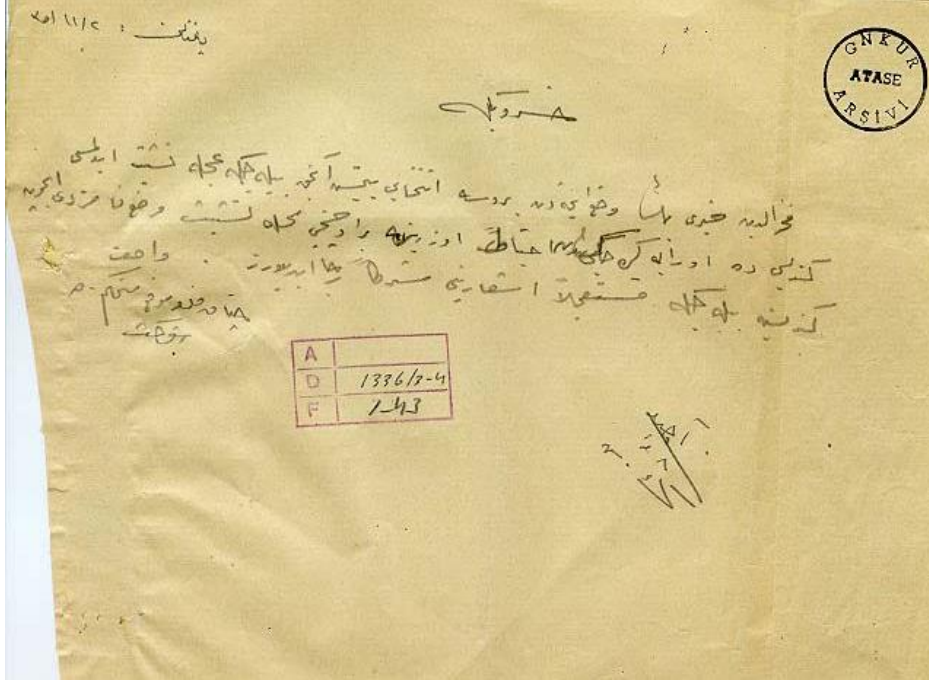

Ek 3: 9. Kolordu Kumandanı Şevket Galatalı'ya Kafkas cephesinde gösterdiği kahramanlık dolayısıyla verilen belge, Marmara Üniversitesi Açık Erişim Sistemi, Taha Toros Arşivi, erişim: 18.09.2021

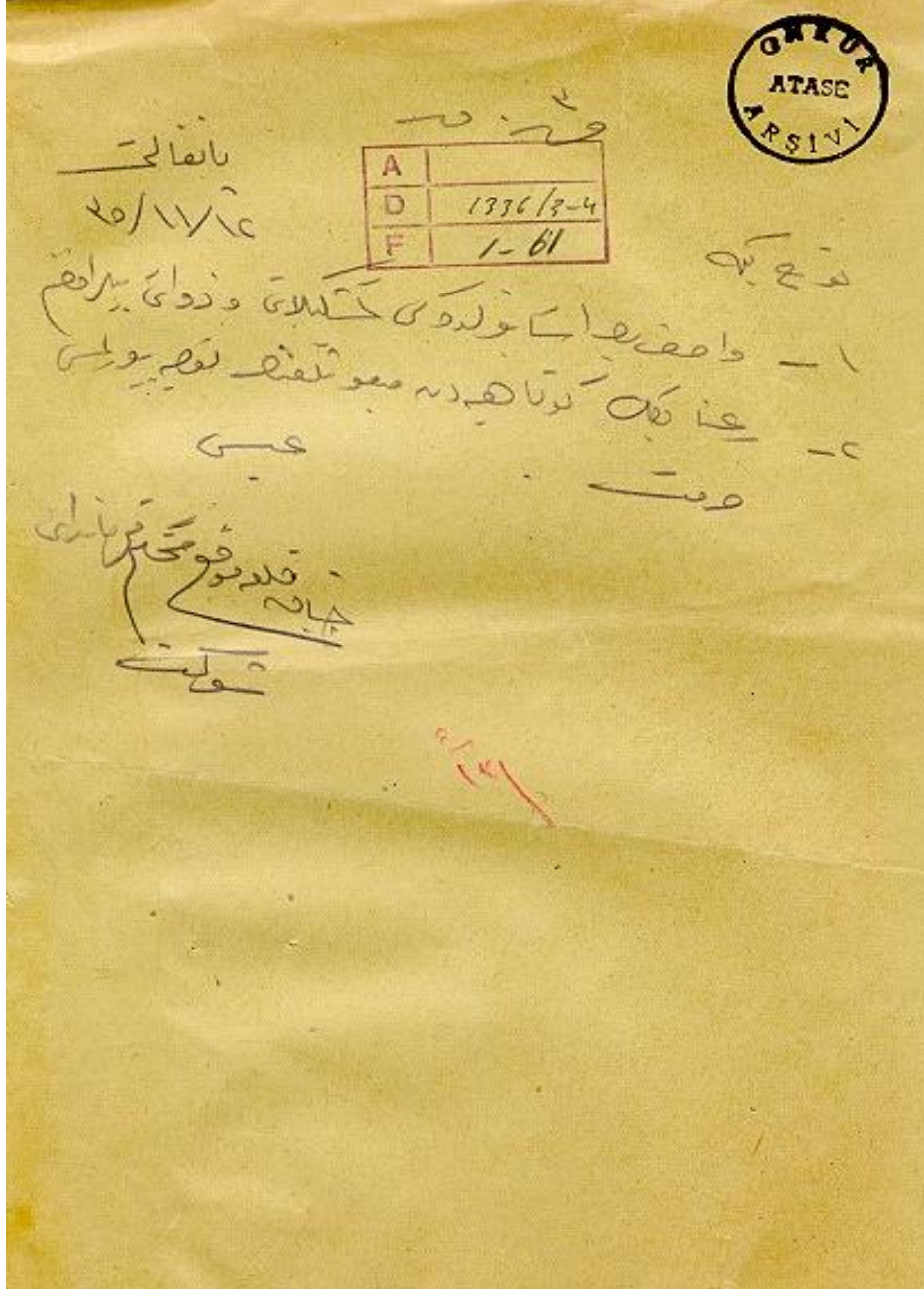
<http://openaccess.marmara.edu.tr/handle/11424/130092>

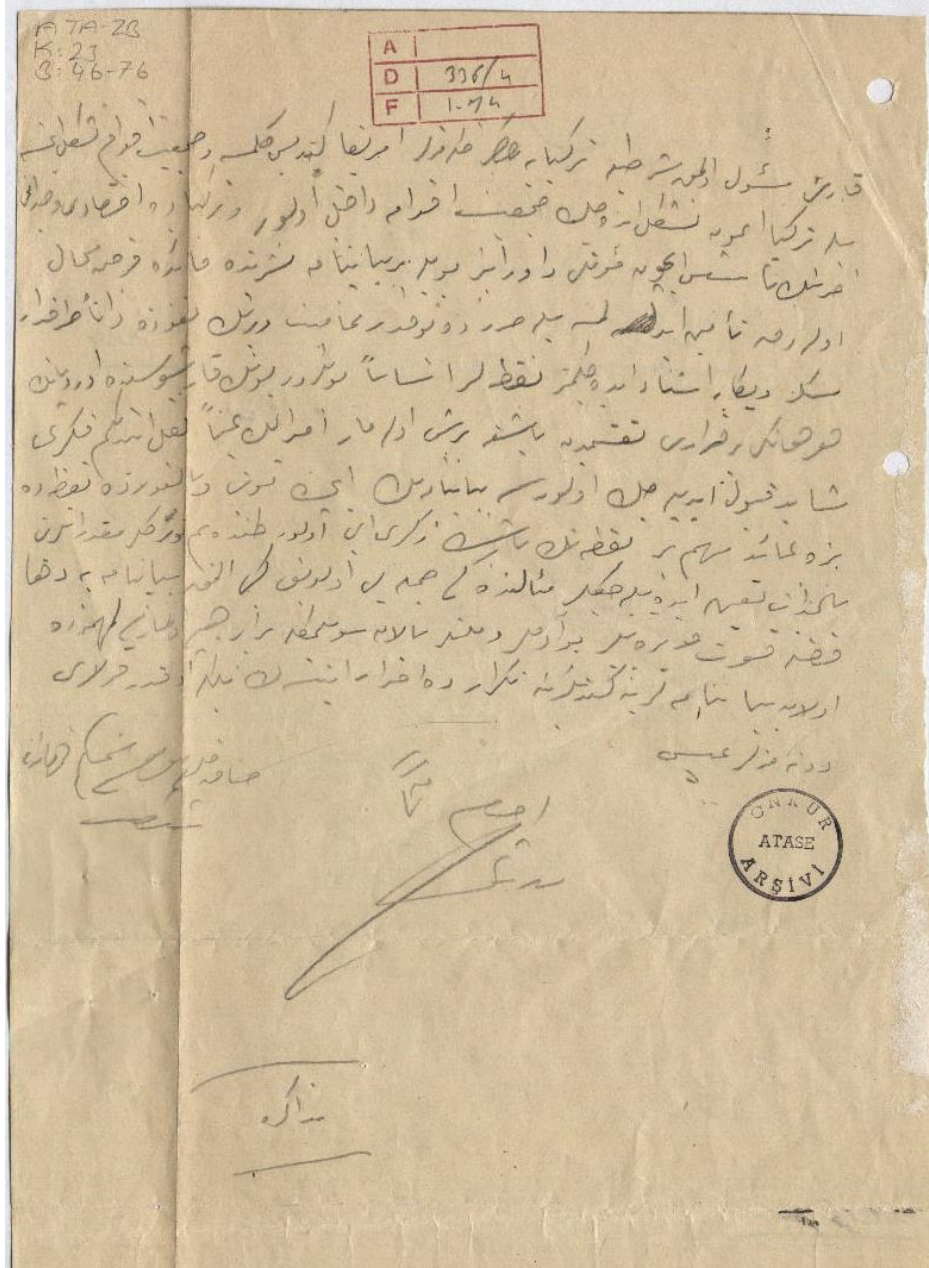
Ek 4: Harbiye Nazırı Enver Paşa tarafından Miralay Şevket Galatalı 'ya gönderilen resmi yazı, Marmara Üniversitesi Açık Erişim Sistemi, Taha Toros Arşivi, erişim: 18.09.2021
<http://openaccess.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/129049/001637036019.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

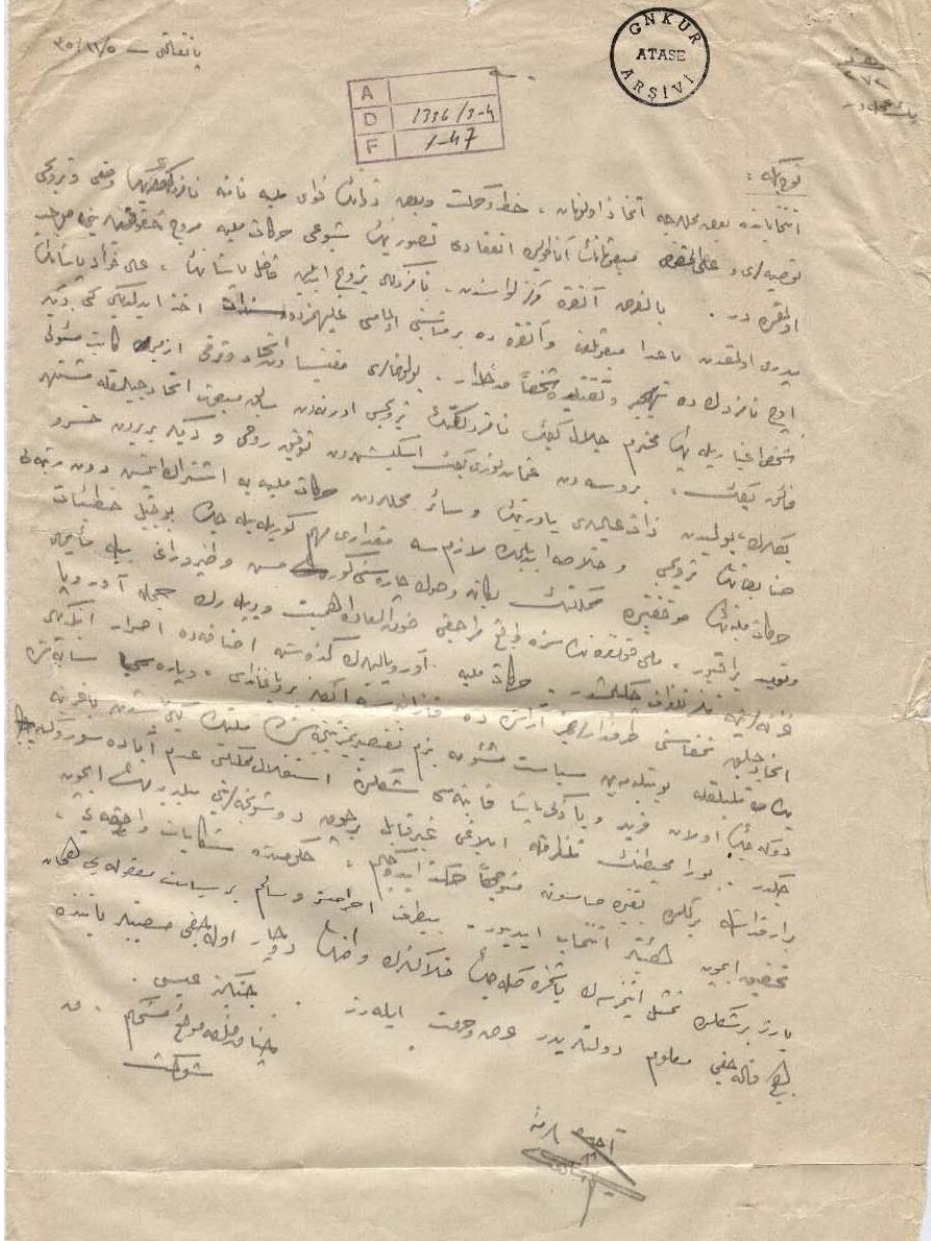
Ek 3: ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206br. Kara Vasıf tarafından Miralay Şevket Bey'e gönderilmiş şifre örneği.

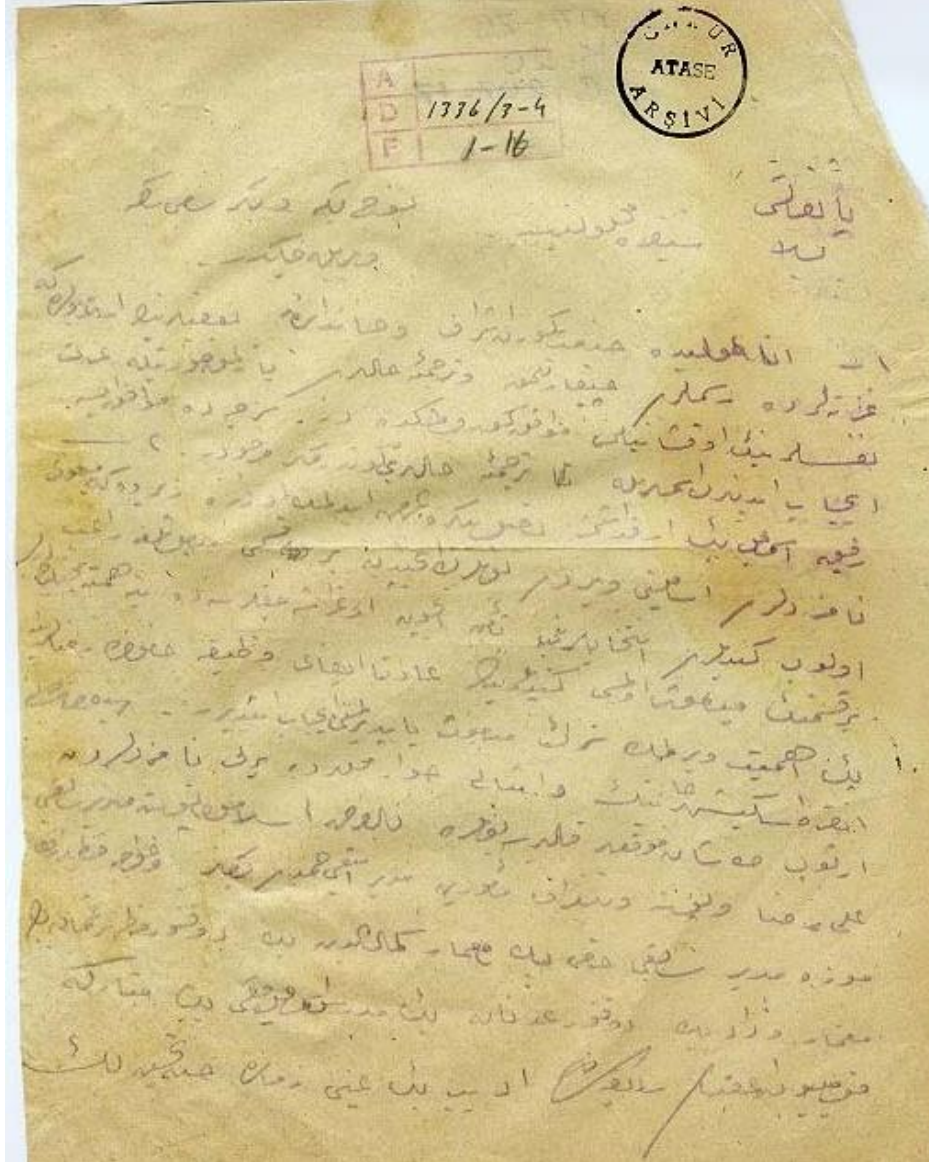
Ek 4: ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ck. Nuh Bey'e Vasıf Bey'in İstanbul'daki teşkilâtı ve zevâtı bıraktığını bildiren belge.

Ek 5: ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:23, G:46, B:46czb. Türkiye ve Türkler hakkında yazılmış şifre örneği.

Ek 6: ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206bv. Ali Fuat Paşa'nın babasının mebus adaylığının bildirildiği belge.

Ek 7: ATASE Arşv, ATAZB Kol, K:20, G:206, B:206ap. Nuh ve Bekir Sami Beylere iletilmek üzere yazılmış şifre örneği.